

گفت‌وگو با کارگردان ایرانی-کانادایی: فرهنگ، هویت، و جاذبه‌ی همیشگی

تئاتر

برد ویلر

سهیل پارسا، کارگردان پیشکسوت ایرانی-کانادایی، در این گفت‌وگو درباره‌ی رویکرد خود به مسئله‌ی میان‌فرهنگی در دنیای تئاتر صحبت می‌کند. او می‌گوید «دوست دارم دیوارهایی که در تئاتر بین [فرهنگ‌های] مختلف وجود دارد فرو بریزد، واقعاً فرو بریزد». او در زمان انجام این مصاحبه تراژدی «عروسی خون» را دوباره روی صحنه آورده است.

شما نمایش «عروسی خون» را اولین بار در سال ۲۰۱۵ روی صحنه بردید. با توجه به این که مضامین آن خشونت و ذهنیت قبیله‌ای است، آیا می‌توان گفت که این نمایش اکنون بیش از پیش وصف حال ما است؟

اوضاع بهتر نمی‌شود. در این برهه از تاریخ، نمایشنامه‌ای که به آن دسته از قراردادهای اجتماعی می‌پردازد که اجازه نمی‌دهند فرد خودش باشد یا آزادانه نظراتش را بیان کند، نسبت به دو سال قبل معنا و مناسبت بیشتری دارد.

این نمایشنامه در سال ۱۹۳۳ نوشته شده، اما تصور می‌کنم شما آن را جاودانه می‌دانید، درست است؟

این نمایش، آینه‌ای ابدی است. و کاری که من کرده‌ام این است که فارغ از زمان و مکان بودن رخداد نمایش را تشدید کرده‌ام. نمی‌خواهم بگویم که آن را به امری جهان‌شمول تبدیل کرده‌ام، اما گستردگی بیشتری به آن داده‌ام. به نظر من، مفهوم کلی این نمایش، بشریت است.

این خیلی گسترده است.

خب، از نظر من شخصیت‌های این داستان، انسان‌هایی نوعی اند که جوهر امید، تلاش و شکست انسان را به نمایش می‌گذارند. بنا بر این، با تنوع بخشیدن به بازیگران، به این نمایش وسعت داده‌ام. سعی کرده‌ام نشان بدهم که این [داستان] نوع بشر است، با همه‌ی زیبایی‌ها و آسیب‌پذیری‌هایش. به نظر من مفهوم کلی این نمایش بزرگتر از آن است که بتوان آن را به یک فرهنگ یا نژاد خاص مربوط کرد.

پرسش بعدی ام در همین رابطه است. آیا می‌توانید توضیح دهید که شما و شرکت «مدرن تایمز» تلاش دارد با استفاده از تکرر به چه چیزی برسد؟

ما می‌خواهیم فرهنگ را به عنوان یک شیوه‌ی رفتاری در نظر بگیریم و نه یک هویت. برای ما رفتار افراد جالب است و نه این که آنها چه کسانی هستند. ما دوست داریم بدانیم که آنها چه فرصت‌های خلاقانه‌ای را می‌توانند در تئاتر ایجاد کنند.

تکرر در صحنه‌ی تئاتر، موضوع مناقشه برانگیزی است. برداشت شما چیست؟

چیزی که در حال حاضر من را اذیت میکند این است که مسئله‌ی تکرر به امور سیاسی و به افرادی با انگیزه‌ها و اهدافی پنهان ربط داده می‌شود. مردم فکر می‌کنند که من، به عنوان یک کارگردان تئاتر، چون مهاجر هستم پس اهداف و انگیزه‌هایی پنهانی دارم. به دنبال تنوع بخشیدن به بازیگران ام چون یک مهاجر هستم. ولی کاری که ما می‌خواهیم انجام بدهیم چیزی ورای این مسئله است. آنچه برای ما جالب است این است که جهان هنر چگونه می‌تواند ما را به عنوان نوع بشر به هم مرتبط کند و در تقابل با نظامی قرار بگیرد که در آن فرهنگ‌ها با یکدیگر مرتبط نیستند. در این عصر مدرن، ما انسان‌ها می‌توانیم به طور هم‌زمان نماینده‌ی چند هویت مختلف باشیم.

چه ایده‌ی معقول و بنیادینی.

خب، به عنوان هنرمند تئاتر، من مخالف این پیش‌فرض ام که می‌توان آدم‌ها را تنها بر اساس مذهب یا فرهنگ‌شان دسته‌بندی کرد. شرکت ما می‌خواهد تکرر روحیه‌های انسانی و نظام‌های ارزشی را در کارهای مان به نمایش بگذارد. ما تلاش می‌کنیم تا بین این فلسفه و این دیدگاه و تجارب واقعی بر روی صحنه پیوند برقرار کنیم.

این دیدگاه چه تأثیری بر تجربه‌ی تماشاگران تئاتر خواهد داشت؟

به طور مثال، اگر ما یک بازیگر یا کارگردان از هند یا سومالی داشته باشیم، خیلی جالب است که ببینیم آنها چه سبک و یا سنتی را می‌توانند با خودشان از دنیای تئاتری که از آن می‌آیند، بیاورند. این کار آنها چه تأثیری بر فعالیت‌های ما بر روی صحنه و نحوه‌ی ایجاد واژگان تئاتری دارد و چگونه می‌تواند آن را غنی‌تر کند؟ ما دوست داریم ببینیم چگونه می‌توانیم این تجربه‌های مختلف را با هم ترکیب کنیم و تجربه‌ی تئاتری عمیق‌تر و باارزش‌تری را در روی صحنه خلق کنیم.

برگردان: ترانه اشرف

برد ویلر از نویسندگان بخش هنر نشریه‌ی «گلوب اند میل» است. آنچه خواندید برگردان این اثر است:

Brad Wheeler, '[Iranian-Canadian director Soheil Parsa on culture, identity and the ageless appeal of theatre](#)', *Globe and Mail*, 8 March 2017.

